

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 170/04- 43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. apríla 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Eduarda Bárány a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť M. Š., bytom Ž., zastúpenej ustanovenou advokátkou JUDr. M. B., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 15 P 164/99 (predtým pod sp. zn. 15 Nc 164/99) a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 15 P 164/99 porušil základné právo M. Š., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 15 P 164/99 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. M. Š. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiatisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia M. Š. v sume 12 003 Sk (slovom dvanásťtisíc tri slovenských korún) advokátke JUDr. M. B.

5. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 12 003 Sk (slovom dvanásťtisíc tri slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 9. decembra 2004 č. k. I. ÚS 170/04-23 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť M. Š., bytom Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej uznesením z 8. októbra 2004 č. k. I. ÚS 170/04-14 ustanovenou advokátkou JUDr. M. B., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 P 164/99 (predtým pod sp. zn. 15 Nc 164/99).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 21. júla 1999 okresnému súdu návrh na začatie konania proti jej bývalému manželovi P. Š. (ďalej len „odporca“) o zvýšenie výživného na ich tri maloleté deti P. (nar. v roku 1984), J. (nar. v roku 1986) a M. (nar. v roku 1993). Okresný súd do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu vo veci nerozhodol napriek viacerým sťažnostiam adresovaným sťažovateľkou predsedovi okresného súdu a rôznym štátnym orgánom Slovenskej republiky. Sťažovateľka tvrdí, že „... v konaní tohto súdu došlo k neprimeraným neodôvodneným a značným prietahom...“

3. Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia základných práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru a prikázania okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov žiadala priznať jej finančné zadost'učinenie v sume 167 900 Sk, ktorej „výška je primeraná ako náhrada nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch...“ a „vzhľadom na obdobie nečinnosti príslušného súdu, vzhľadom na uplatnený nárok v konaní sp. zn. 15 Nc 164/99, ako i na deň podania návrhu na začatie konania, ktoré trvá 5 rokov, pričom dve deti už dosiahli plnoletosť, je požadovaná výška v súlade s ust. § 50 ods. 3 zák. č. 38/1993 Z. z. ...“ Zároveň žiadala, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci listom z 21. februára 2005 písomne vyjadril okresný súd (Spr 3501/05). K uvedenému vyjadreniu zaujala stanovisko podaním z 23. marca 2005 právna zástupkyňa sťažovateľky.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených dokladov, z písomných vyjadrení účastníkov konania a spisu okresného súdu sp. zn. 15 P 164/99 ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav predmetného konania:

A. Sťažovateľka podala 21. júla 1999 na okresnom súde proti odporcovi návrh na začatie konania v uvedenej veci (pozri bod 2 I. časti odôvodnenia).

Manželstvo účastníkov konania bolo rozvedené a maloleté deti boli zverené do výchovy a opatery sťažovateľky rozsudkom Okresného súdu Topoľčany z 15. augusta 1997 č. k. 10 C 107/96-54, súčasne bola stanovená vyživovacia povinnosť otca vo výške 800 Sk (na P.), 700 Sk (na J.) a 500 Sk (na M.) mesačne. Sťažovateľka žiadala zvýšiť výživné na sumu 1 200 Sk, 1 000 Sk a 800 Sk mesačne od 1. júla 1997.

Okresný súd 11. augusta 1999 za opatrovníka maloletých detí ustanovil Okresný úrad v Žiline odbor sociálnych vecí (ďalej len „opatrovník“), vyzval zamestnávateľa sťažovateľky [Okresný úrad v Žiline odbor školstva (ďalej len „okresný úrad“)] a zamestnávateľa odporcu (Kovovýroba Topoľčany) na oznámenie ich aktuálnych príjmov (mesačných zárobkov).

Odporca predložil 20. augusta 1999 splnomocnenie pre advokátku JUDr. E. H. zo Ž. na jeho zastupovanie v konaní a 23. augusta 1999 sa vyjadril k návrhu sťažovateľky.

Okresný úrad 26. augusta 1999 oznámil príjmy sťažovateľky za mesiace január až september 1999.

Pojednávanie konané 27. augusta 1999 (prítomní: sťažovateľka, odporca a jeho právna zástupkyňa) bolo odročené na neurčito, lebo neboli známe príjmy odporcu a sťažovateľke bolo umožnené zaujať stanovisko k vyjadreniu odporcu.

Zamestnávateľ odporcu 6. septembra 1999 oznámil jeho príjmy za mesiace január až júl 1999.

Sťažovateľka 8. septembra 1999 predložila stanovisko k vyjadreniu odporcu.

Okresný súd 13. septembra 1999 predvolal účastníkov na pojednávanie stanovené na 7. október 1999 (predvolanie bolo doručené aj opatrovníkovi a právnej zástupkyňi odporcu).

Sťažovateľka 1. októbra 1999 predložila splnomocnenie pre advokáta JUDr. M. Z. zo Ž. na jej zastupovanie v spore.

Pojednávanie konané 7. októbra 1999 (za prítomnosti účastníkov a ich právnych zástupcov bolo odročené na neurčito za účelom zistenia aktuálnych príjmov rodičov a nákladov na starostlivosť o chorého maloletého P. (ktoré sťažovateľka zdokumentovala vyjadrením doručeným súdu 22. októbra 1999).

Okresný súd 31. decembra 1999 vyzval zamestnávateľov účastníkov na oznámenie ich aktuálnych príjmov (okresný úrad oznámil požadované 17. januára 2000).

Zamestnávateľ odporcu oznámil 21. januára 2000 jeho aktuálne príjmy.

Pojednávanie stanovené na 27. január 2000 bolo pre práceneschopnosť zákonného sudcu odročené na neurčito.

Odporca 10. februára 2000 doplnil svoje vyjadrenie k návrhu na zvýšenie výživného (oženil sa a 3. januára 2000 sa mu narodil z nového manželstva syn).

Dňa 2. augusta 2000 bola okresnému súdu oznámená zámena právneho zástupcu odporcu, namiesto JUDr. E. H. ho bude zastupovať advokátka Z. K. zo Ž.

Okresný súd 14. augusta 2000 vyžiadal oznámenie o aktuálnych príjmoch účastníkov od ich zamestnávateľov. Príjmy odporcu za mesiace január až júl 2000 boli oznámené súdu 8. septembra 2000 a príjmy sťažovateľky za mesiace január až august 2000 dňa 11. septembra 2000.

Pojednávanie stanovené na 14. september 2000 (prítomná len právna zástupkyňa odporcu) bolo odročené na neurčito (sťažovateľka prevzala predvolanie na pojednávanie až 22. septembra 2000).

Okresný súd dopytom z 19. septembra 2000 zisťoval na okresnom úrade adresu sťažovateľky (informácia mu bola doručená 12. decembra 2000).

Okresný súd 9. mája 2001 stanovil termín pojednávania na 12. jún 2001 (predvolanie bolo doručené účastníkom, právnej zástupkyňi odporcu, opatrovníkovi). Od zamestnávateľov boli vyžiadané informácie o aktuálnych príjmoch účastníkov (informácie boli doručené súdu 21., resp. 25. mája 2001).

Sťažovateľka 6. júna 2001 ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní (jej právny zástupca v stanovenom termíne čerpal dovolenku na zotavenie).

Okresný súd pre neúčast' predvolaných odročil 12. júna 2001 pojednávanie na neurčito.

Okresný súd 5. decembra 2001 stanovil termín pojednávania na 11. január 2002. Predvolanie bolo doručené účastníkom, právnenmu zástupcovi sťažovateľky a opatrovníkovi. Od zamestnávateľov účastníkov boli vyžiadané oznámenia o ich aktuálnych príjmoch (odpovede boli doručené súdu 20. decembra 2001, resp. 9. januára 2002).

Právna zástupkyňa odporcu 3. januára 2002 oznámila okresnému súdu „*nové skutočnosti rozhodné pre určenie vyživovacej povinnosti otca maloletých detí*“ (zníženie jeho príjmov).

Pojednávanie stanovené na 11. január 2002 bolo pre neúčast' odporcu odročené na neurčito s tým, že okresný súd zistí tiež dôvod zníženia príjmov odporcu.

Dňa 6. mája 2002 okresný súd stanovil termín pojednávania na 31. máj 2002 (predvolanie doručené účastníkom, právnej zástupkyňi odporcu, opatrovníkovi). Od zamestnávateľov bola požadovaná informácia o aktuálnych príjmoch účastníkov (okresný úrad oznámil požadované 27. mája 2002).

Právna zástupkyňa odporcu 29. mája 2002 oznámila, že odporca skončil doterajší pracovný pomer dohodou a od 1. februára 2002 začal podnikat'.

Pojednávanie konané 31. mája 2002 (za účasti sťažovateľky a právnych zástupcov účastníkov) bolo odročené na neurčito (neboli včas zistené aktuálne príjmy účastníkov).

Okresný úrad 31. mája 2002 oznámil aktuálne príjmy sťažovateľky.

Okresný súd 6. novembra 2002 požiadal bývalého zamestnávateľa odporcu o oznámenie dôvodov skončenia jeho pracovného pomeru, či mohol naďalej pracovať a aké príjmy by bol dosiahol. V odpovedi zo 6. decembra 2002 bolo okresnému súdu oznámené, že odporca mohol pracovať za odmenu 70 Sk/hod., ale ako súkromný podnikateľ (živnostník) vykonáva prácu pre Kovovýrobu P+P, s. r. o., naďalej už za 120 Sk/h.

Okresný súd 28. júla 2003 stanovil termín pojednávania na 4. september 2003, predvolal účastníkov, ich právnych zástupcov, ich syna Petra a opatrovníka. Na okresnom úrade a Daňovom úrade (Topoľčany) zisťoval aktuálne príjmy účastníkov (okresný úrad 11. augusta 2002 oznámil, že sťažovateľka už nie je jeho zamestnancom a daňový úrad 19. augusta 2002 oznámil, že odporca nepodal za rok 2002 daňové priznanie).

Právna zástupkyňa odporcu 3. septembra 2003 podala súdu informáciu o jeho majetkových pomeroch.

Na pojednávaní konanom 4. septembra 2003 (za prítomnosti sťažovateľky, právnej zástupkyne odporcu, opatrovníka) sťažovateľka oznámila, že jej zamestnávateľom je Mestský úrad v Žiline, odbor školstva (ďalej len „odbor školstva“). Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom zisťovania aktuálnych príjmov účastníkov (odbor školstva a daňový úrad oznámili požadované 23. resp. 24. októbra 2003).

Okresný súd 5. apríla 2004 požiadal odbor školstva a daňový úrad o informáciu o aktuálnych príjmoch účastníkov (požadované bolo súdu oznámené 20., resp. 21. apríla 2004).

Okresný súd 2. septembra 2004 stanovil termín pojednávania na 5. október 2004. Predvolanie doručil účastníkom, ich synom Petrovi a Jánovi, ich právnym zástupcom a opatrovníkovi.

Odbor školstva 16. septembra 2004 oznámil aktuálne príjmy sťažovateľky.

Pojednávanie konané 5. októbra 2004 (za prítomnosti účastníkov a právnej zástupkyne odporcu) bolo odročené na 18. november 2004.

Na pojednávaní konanom 18. novembra 2004 bola vypočutá sťažovateľka a právna zástupkyňa odporcu. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Sťažovateľka 19. novembra 2004 predložila „ďalší dôkazový materiál“.

Okresný súd 2. februára 2005 stanovil termín pojednávania na 17. marec 2005 a vyzval odbor školstva a daňový úrad na podanie informácie o príjmoch účastníkov.

Pojednávanie konané 17. marca 2005 bolo odročené na 3. máj 2005.

B. K sťažnosti bola pripojená odpoveď okresného súdu sp. zn. Spr. 2311/02 zo 6. februára 2003 na sťažovateľkinu sťažnosť na prietahy v konaní z 15. novembra 2002, v ktorej podpredsedníčka okresného súdu uviedla: „... Po prešetrení Vašej sťažnosti a oboznámení sa s obsahom spisu vo veci vedenej na Okresnom súde v Žiline pod sp. zn. 15 Nc 164/99 som zistila, že v danom prípade došlo k prietahom v konaní, za ktoré sa Vám ospravedlňujem. Boli však spôsobené veľkým množstvom sporov, ktoré má pridelené na prejednávanie a rozhodovanie zákonný sudca. Za takéhoto dlhodobo pretrvávajúceho stavu nie je možné, aby konal vo všetkých veciach bez prietahov. Ďalšie

prieťahy v konaní boli spôsobené aj dlhodobou práceneschopnosťou na prelome rokov 2002 – 2003.

Podľa mojich informácií do dnešného dňa nebol sudcom vo veci urobený žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej (mimo vyžiadania správ o zárobkoch rodičov mal. detí, žiadaných tajomníčkou senátu). Z tohto dôvodu vyzvem Mgr. H., aby začal v spise vykonávať úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej ...“

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 P 164/99 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prieťahov (...)“, resp. práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...)“.

2. Predseda okresného súdu k svojmu vyjadreniu z 21. februára 2005 pripojil prehľad úkonov súdu od nápadu veci a uviedol: „...*Pokiaľ ide o vec samotnú – počet a frekvencia úkonov vyplýva zo spisu a prehľadu úkonov. Agenda P je špecifická tým, že ide o konanie, kde sa neuplatňuje princíp kontradiktórnosti a súd musí konať aj pri pasivite účastníkov. Obvykle matka, ktorá zostane s deťmi, je v zložitej sociálnej situácii. Podania nie sú vecné a plné faktov, ale aj plné emócií a nesúvisiacich vzťahových vecí. Ak sa otec zase vyhýba dobrovoľnému plneniu a poskytovaniu informácií, je vo veci problém. Účastníci majú pocit, že nemusia nič zisťovať.*

Napr. podanie č. l. 155 – účastníčka priznáva, že niektoré fakty nevedela a neskôr ich overovala doma. Účastníci, (v tomto prípade matka a neskôr už aj deti), neboli pri každom úkone a pojednávaní sústredení tak, aby predložili, zistili a dokladovali všetko, čo mohli a mali.

To je aj dôvod niektorých odročení. V tom vidíme spoluzodpovednosť účastníkov za prieťahy. Inak súd urobí všetko preto, aby vec prejednal a rozhodol v marci 2005...“

3. Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne k vyjadreniu okresného súdu okrem iného uviedla: „... *Pokiaľ skutočne podania účastníkov konania zodpovedajú vyššie uvedenému hodnoteniu Okresného súdu v Žiline, môžem iba konštatovať, že pokiaľ účastníci konania boli zastupovaní právnymi zástupcami, súd nemal poučovaciu povinnosť. Prílohou tohto vyjadrenia je i chronológia jednotlivých vytyčených pojednávaní vo veci, pričom zdôrazňujem, že sa pridrižiam svojho podania zo dňa 22. 11. 2004, ktoré som Vám zaslala.*“

4. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

4.1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je konanie týkajúce sa zvýšenia výživného na maloleté deti, ktoré sa začalo 21. júla 1999 a dosiaľ (ani po vyše piatich rokoch) nebolo na súde prvého stupňa meritórne rozhodnuté.

4.2. Ústavný súd je toho názoru, že uvedená dĺžka konania v posudzovanej veci nebola závislá od jej právnej zložitosti. Taktiež faktická zložitosť veci (najmä získavanie informácií o príjmoch rodičov maloletých detí) nebola rozhodujúcou okolnosťou majúcou podstatný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Okresný súd mohol totiž pri správnom

časovom zosúladení termínov pojednávania a dopytov adresovaných zamestnávateľom rodičov maloletých získať relevantné podklady na rozhodnutie vo veci v podstatne kratšej (skoršej) dobe, ako uplynula od podania návrhu až dosiaľ (pozri chronologický prehľad úkonov súdu uvedený pod bodom A v II. časti odôvodnenia).

4.3. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

4.4. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane akcentovania významu predmetného konania pre jeho účastníkov (konanie o zvýšenie výživného).

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a k nej pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatoval zbytočné priet'ahy v obdobiach

- od 27. januára 2000 (pojednávanie) do 14. augusta 2000 (keď okresný súd žiadal od zamestnávateľov účastníkov konania oznámenie o ich aktuálnych príjmoch), t. j. vyše 6 mesiacov,
- od 14. septembra 2000 (pojednávanie) do 9. mája 2001 (predvolanie na pojednávanie), t. j. 7 mesiacov a 3 týždne (keď okresný súd zisťoval dopytom na odbore školstva už známu adresu sťažovateľky, na ktorej preberala aj predchádzajúcu korešpondenciu),
- od 12. júna 2001 (pojednávanie) do 5. decembra 2001 (predvolanie na pojednávanie), t. j. päť mesiacov a tri týždne,
- od 31. mája 2002 (pojednávanie) do 28. júla 2003 (predvolanie na pojednávanie), t. j. skoro 14 mesiacov (keď okresný súd vykonal 6. novembra 2002 jediný procesný úkon – u zamestnávateľa odporcu zisťoval príčiny skončenia pracovnému pomeru),

- od 4. septembra 2003 (pojednávanie) do 5. apríla 2004 (vyžiadanie nových správ od zamestnávateľa), t. j. vyše 7 mesiacov,
- od 21. apríla 2004 (oznámenie daňového úradu) do 2. septembra 2004 (predvolanie na pojednávanie), t. j. 4 mesiace a 2 týždne,

keď okresný súd v dobe trvajúcej spolu vyše 45 mesiacov (tri roky a deväť mesiacov) bol bezdôvodne nečinný.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych problémoch, ktoré mali byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

4.5. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

5. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

6. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadostučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

6.1. Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 167 900 Sk z dôvodov uvedených v bode 3 I. časti odôvodnenia nálezu.

6.2. Vzhľadom na okolnosti danej veci (najmä na jej predmet a význam pre účastníkov konania a ich maloleté deti) ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky (pozri body 4.1 až 4.3 tejto časti), ako aj predmet konania (konanie o výživnom) považuje za primerané vo výške 70 000 Sk.

6.3. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka vykonala tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 22. novembra 2004 a vyjadrenie z 23. marca 2005. Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.) 13 602 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 534 Sk, po zaokrúhlení 4 540 Sk,

za jeden úkon. Celkové trovy za dva úkony (vykonané v roku 2004) predstavujú 9 080 Sk a spolu s režijným paušalom ku každému úkonu (136 Sk v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.) sumu 9 352 Sk. Za tretí úkon právnych služieb vykonaný v roku 2005, teda po nadobudnutí účinnosti (od 1. januára 2005) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), prislúcha ako základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. 1/6 výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. zo sumy 15 008 Sk), čo predstavuje za jeden úkon 2 501 Sk, spolu s režijným paušalom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Náhrada trov konania za tri úkony právnych služieb v danom prípade predstavuje spolu sumu 12 003 Sk.

Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je odôvodnená aplikácia ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, že požadovaná náhrada trov právneho zastúpenia zodpovedá platným právnym predpisom, a preto priznal ustanovenej právnej zástupkyňi sťažovateľky odmenu vo výške 12 003 Sk.

Keďže ústavný súd po splnení podmienok ustanovil sťažovateľke právnu zástupkyňu na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenej právnej zástupkyňi trovy právneho zastúpenia.

Podľa ustanovenia § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Vzhľadom na uvedené ústavný súd zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet ústavného súdu do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 4 a bodom 5.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2005